

REDACTIA

Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

in Austro-Ungaria:

1 an fl. 10; pe 1/2

an fl. 5; pe 1/4 de an

250; pe 1 lună fl. 1.

in România și străinătate:

pe an 40 franci.

manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1 fir garmond: prima-dată

7 cr.; a doua oară 6 cr.;

a treia oară 4 cr. și timbru

de 30 cr. de fiecare publica-

țiune.

Atât abonamentele cât și

insertiunile sunt a se plăti

înainte.

Scrisori nerăscrite nu se

primesc.

Discuțiune

stricăcioasă.

Confrății dela Sibiu deschid discuție asupra unei chestiuni care nu de loc actuală ear folos nu poate avea de cât cel mult... Ungurilor.

Discuția se învârtă în jurul scrisorii dlui D. Sturdza, pe care îl acuză de toate reuștile și li atribuie că a avut cele mai criminale intențiuni față de numai de cei osândiți în procesul Memorandului, dar față de întreaga Românie de dincoace de Carpați.

Ne pare rău, că confrății noștri s'au intru toate întocmai ca opoziții din București. Acolo se mai eschivă ura, deoarece ce e vorba de luarea puterii. Ear ura îi face nedreptiți pe oameni. Îndeosebi în luptele politice.

Nu înțelegem însă ca confrății dela Sibiu să facă proces de — intenții. Nu, mai ales atunci, când dl dr. Rațiu vorbește bine, că cel care i-a adus epistola și a pledat cu o rară și strălucită oratorie în sensul vederilor d-lui Sturdza, că a fost și-i este d-lui Rațiu un mare admirator. Mai știe apoi dl dr. Rațiu, că între cei osândiți mai mulți inși au crezut, că s'ar putea folosi cauzei naționale foarte mult instituindu-se o delegație a comitetului fie în România, fie în străinătate, după-cum au făcut pe vremuri și Italianii. Ear dacă nu s'a instituit această delegațiune, e pentru-că membrii comitetului nu s'au mai putut întruni după ce au fost osândiți, ci în cunoscutele împrejurări au fost ridicăți toți pe neașteptate și duși între baionetele geandarmilor la temnițe.

A vorbi deci de intenții criminale într-o chestie asupra căreia dincolo căzuseră de acord toți căți ridicaseră sus cauza națională și au dat dovezi de cea mai mare solitudine și iubire pentru cei din temniță, este și o neiertată greșală politică și o ingrățitudine.

Greșala politică s'a comis deja și prin publicarea epistolei. Va să zică fostul șef al unui partid de aici acuză pe un șef al guvernului României că a conspirat împotriva statului ungar și că nu din dragoste pentru noi, ci din meschine cauze politice a dus acea mare campanie. Se da astfel arme Ungurilor pe d'oparte ca susțină și mai pe departe ca mișcarea noastră se alimentează de dincolo, ear' pe de altă parte căutându-se cu atâta stăruință a se dovedi că frații noștri de dincolo nu ne socotesc decât ca simple unelte, se da un indemn, ca guvernele ungar să lovească și mai crud în noi toți.

Scrisoarea din chestie apoi — deși cuprinsul ei dl D. Sturdza l'a zis și în intruniri publice — a fost înțelesă chestie de discreție. Ce o să zică dar' bărbații serioși politici văzând că un conducător de dincoace, bărbat ajuns deja la mari bătrânețe, se lasă a fi răpit de patimi ce aici n'ar trebui să domnească, și publică cu

atâta ostentațiune această scrisoare de care aici o să se folosească Ungurii, ear' dincolo fac sgomot adversarii politici ai guvernului actual?...

Dar' nu asta-i fondul chestiei, ci lucrurile — credem noi — trebuie să se pună astfel:

Nu e prin nimic dovedit, că dacă fruntașii noștri d'atunci s'ar fi dus în România s'ar fi stricat cauzei naționale.

Este însă fapt, că primul pas al celor eșiți din temniță, visita la Bănffy, a produs o penibilă impresie în obște română. Ear' al doilea pas: criza și cele ce au urmat, a dat partidul național român de mal, așa că azi, după chiar mărturisirea organului sibiian (Nrul dela 17/29 Noembre) pe lângă dl Rațiu au mai rămas șese fruntași, despre ale căror acțiuni politice nu știm și nu mai auzim nimic.

Noi însă am declarat de la început, că nu căutam cine e vinovat, ci dorința noastră este ca odată răul constatat și mărturisit fiind de toți, să căutam a-l lecu.

Deschizând discuție în felul acesta, căutând tot peste hotare răul și nedându-ne seamă despre slăbiciunile proprii, dl Rațiu departe de a mai ajunge să vadă închiegare rândurile, dar' se expune ca în istoria luptelor noastre naționale despre a D-sale șefie să se înregistreze un adevăr nu se poate mai crud: că a primit conducerea unui partid mare și tare și a lasat în urma sa... ruina.

La temniță. Azi dl Aurel Trif, colaboratorul nostru, a plecat la Seghedin pentru a-și începe osânda de trei luni temniță, cât i s'a dat în procesul de presă pentru articolul „Vremea s'a împlinit”.

Îi urăm țările pentru a se întoarce acasă tot voinic!

„Națiune politică.” Într-o recenziune despre o carte croată, apărută de curând în Zagreb, conducătorul revistei externe la „Nár. Listy,” dl Holecek, scriitor și publicist apreciat printre toți Slavii, scrie în numărul de la 2 Decembrie al foaiei cehice și următoarele:

„Să vă feriți de concepția peste măsură de greșită a vorbei „națiune politică”. Nu există națiune politică. Această concepție falsă este o născocire a popoarelor lacome de hegemonie și domnie asupra altora; ea este veninul, ce hegemonii dau la accia, asupra căroră vroese să domnească, pentru a le ameli conștiința națională, ca să se renege cu atât mai ușor. Croați, Sârbi, Slovaci și Români din Ungaria de loc nu formează vre-o națiune politică ca Maghiarii. Dacă am admite că politica poate fi zăgăz ce împarte una și aceeași națiune în două, trei, patru, etc. națiuni, ar trebui să ne împăcăm și cu împărțirea, că palima politică ar împărți mai departe și aceste frânturi. Adoptând asemenea concepții false drept bani buni, popoarele dominate deschid la sine poarta unui rău enorm, anume: descompunerea până la infinit.”

Crisa în guvern.

Demisiile lui Iosipovich și Szilágyi.

Situația guvernului se complică pe fiecare zi. Pe lângă demisia lui Iosipovich, ministru croat de 14 ani și președinte al clubului celor 40 deputați croați din Dieta maghiară, acum se adaugă și demisia lui Szilágyi. Ni-se anunțase încă ieri, că Szilágyi nu vrea să ia răspunderea pentru situația anti-constituțională spre care se apropie guvernul Bănffy. Acum a și demisionat, creând astfel guvernului greutăți imense.

Una din cauzele demisiei sale ar fi și o corespondență a lui „Berliner Tagblatt” datată din Budapesta, în care era prezentat că face intrigi contra guvernului și era amenințat că va fi scos din... circulație.

D'odată cu el a demisionat și Láng. Telegramele spun, că **president al Dietei va fi ales Tisza Pista**, o figură destul de antipatică, mai ales opozițiilor și un caracter gâlcevos, care desigur va fi promotorul multor scandale în Dieta.

Afacerea dela Brașov în Senatul României.

Luni dl T. Maiorescu și-a dezvoltat interpelarea în afacerea școalelor de la Brașov. A adus aspre invinuirii dlui D. Sturdza că primejduiește existența școalelor nedând renta de 38.500 lei, cât s'a dat și până acum.

Dl D. Sturdza, prim-ministru, după ce arată că afacerea aceasta s'a exploatat în contra guvernului chiar în ajunul alegerilor comunale, cetește acte oficioase pentru a demonstra că și-a făcut datoria de Român și toemai grija ce o are pentru școale l'a oprit să mai dea renta până-ee pe cale diplomatică nu se va face o înțelegere deplină.

Dl prim-ministru a cetit adecă copia de pe nota ce a trimis la 10/22 Iulie 1897 ministrului reprezentant al Austro-Ungariei, cerându-i lămuriri în afacerea actelor (2) cetite de dl T. Ionescu în Cameră. Citește răspunsul baronului Aerenthal, din care rezultă că expresiile de „guvernul regal” (din cari s'a făcut cap de acuză împotriva dlui Sturdza) nuse refer în acele acte la guvernul României, după cum nici actele despre care dl Take Ionescu spunea că puerd dela ministrul Wlassics, nu sunt nici de la ministrul numit nici de la vre-o persoană oficială. Dl Sturdza mai cetește nota de la 18/30 Oct. a reprezentantului la București a Austro-Ungariei, în care se face rezumatul întregii situațiuni a școalelor de la Brașov. I-se spune în această notă guvernului român ca la cas dacă renta s'ar da școalelor până afacerea nu s'a clarificat, în virtutea legii de la 1883 guvernul maghiar va închide școalele. Nota adaugă însă că ministrul reprezentant a făcut raport guvernului austro-ungar despre declarația dlui Sturdza că nu e vorba aici de subvenție ci de rentă. Guvernul maghiar s'a și apucat să stu-

dieze afacerea, dar' n'a decis încă până acum.

„Am fost deci de părere, a zis dl Sturdza, că până ce afacerea nu s'a rezolvat pe cale diplomatică, nu pot da renta fără a primejdui școalele”.

La propunerea în scris a 12 senatori, **Senatul a luat în unanimitate la cunoștință răspunsul dlui Sturdza.**

Mai multă „lumină!”

Brașov, în 15/27 Nov. 1898.

În cununa „meritelor” naționale ale lui Arsenie Vlaicu, pentru cari oamenii noștri de la putere l'au remunerat acum mai în urmă cu demnitatea deputăției congressuale, a strălucit și faptul, că acest domn a despicat în două „Asociațiunea meserieșilor români din Brașov”. Deși presa română a osândit și cu pecetea rusinii a înfierat atitudinea atât de încăpăținată a d-lui Vlaicu în chestiunea aceasta, și deși d'atunci au trecut mai mult ca 2 ani de zile, totuși noul deputat numai acum vine să se desvinovățească în fața opiniei publice, să facă „lumină în scopurile urmărite de el și încoronate de bun succes”, anume în coloanele „Telegr. Rom.” Până acum a tăcut cu considerare la alte scopuri mai înalte, acum însă pentru mântuirea primejduitului său suflet poate vorbi, căci opinia publică s'a calmat.

Ca rezultat al ținutei mele rezolute de atunci, Vă alatur statutele de față ale societății „Lumina” întărite de guvern — eată lumina ce o face dl Vlaicu în această ochișă a țării. Va să zică singur și măturăsește păcatul. Căci lucrul stă așa: Dl Vlaicu era mai înainte secretarul Asociațiunii meserieșilor, fiind dl Petrescu președinte. Tinerii sodali încă erau membrii ai Asociațiunii și sub ocrotirea ei și dirigați de secretarul dedeau producțiuni și petreceri vestite. Lucrurile mergeau foarte bine, până ce ambițiunea nesămuită a lui Vlaicu i-a băgat în cap ideea de a alcătui din sodalii săi o reuniune independentă, unde el să fie domn președinte. Comitetul Asociațiunii însă și președintele Petrescu au înțeles neșărâmburile secretarului Vlaicu, l-au rugat să se lase de scopul său. Dar' Vlaicu a avut ținută „resolută”. Neavând încătrău pentru salvarea Asociațiunii, comitetul l'a scos pe Vlaicu din sinul său. Acesta apoi more sodalium haid! să-și răsbune împotriva lui Petrescu. Să convoacă adunarea generală, la care Vlaicu să prezenta cu o cestă de zurbagii ca acusator al comitetului. Au făcut un scandal ne mai pomenit. A trebuit să se convoace o nouă adunare, la care veniră toți fruntașii români din Brașov. În mod sârbătoresc dnii: Axente Sever, Dr. A. Murășian, Diamandi Manole, G. B. Popp, avocatul Sorescu, Dr. Baiulescu și alți oratori îl rugară pe dl Vlaicu să nu facă ruptură în Asociațiune. Nu s'a aflat un singur membru, care să-l susțină, și totuși Vlaicu a rămas cu ținuta „resolută”. Și drept răsbunare din fosti membri ai Asociațiunii, a alcătuit „Lumina”. Aceasta înseamnă pace și bună înțelegere. Cei mai mari susținători ai sistemului Vlaichist într'altel, cum d. e. dnii Valerie Bologna și Dr. V. Saftu au condamnat aspru îndărătnicia acestui om cu conștiința periclitată. Dar' ce are a face? Prietenia rămâne. Așa-i moda, că Vlaicu se sărutase cu dl Iarça, înversunatul seu dujman? Când toată lumea, dujman și prietiu, așa judecă, că prin înființarea „Luminei” s'a despicat Asociațiunea în două, credem că zădărnice sunt seusele acum a treia zi după scripturi. „Lumina” ea făt al răsbunării de sine va dispără în întunec. Tineri, sodali să se întoarcă la sinul societății mame, acolo au loc al corespunzător, bibliotecă, jurnale, acolo au ocașiune să se cultive la convenirile sociale și la prelegerile arangiate de comitetul Asociațiunii.

Acestea am crezut de cuviință a le prezenta publicului, pentru ca să se facă adevărată lumină și să se constate, că „Lu-

mina" dlui A. Vlaicu în formă e stricăcioasă, în fond e de prisos.

Dosarul, ce zice d sa, că-l are gata în materia aceasta, n'are decât să-l tipărească, căci dl Vlaicu, directorul școlii comerciale e și tipograf, adevărat proprietar de tipografie.

De altfel dl Vlaicu mai e dator opiniei publice încă cu multe clarificări. Până atunci alegerea densusului de deputat congressional rămâne o notă tristă a situației decăzute. În care ne aflăm, că adevărat oameni de conducere, în loc să fie trași la aspră răspundere, sunt din contră încurajați și îmbrățișați de cei de la putere. Nu de geaba trăim în țara lui Bănffy.

Un membru al Asociației meseriașilor.

Din cercurile tinerimei noastre.

II.

O activitate mai unitară și mai concentrată evident că ni-ar fi dus la rezultate mai multe și mai pozitive. Înțeleg sub activitate unitară, armonică împreună lucrare a universitarilor români de la toate școlile superioare din patrie, ear' sub concentrarea muncii înțeleg o luptă cu sistem și cu premeditare.

Ceea ce au făcut până acum au fost manifestații spontane de sentimentului nostru și nu cum trebuie să fie de aci înainte o operă a unei judecăți mature, întemeiată pe lungile experiențe. Am luat parte la lupta națională cu declarații și manifeste adevărat mai mult cu mod formal decât activ, ear' acum e necesar ca să eșim de pe terenul fraselor pe al faptelor.

Acasta cu atât mai ales, că întreaga politică a poporului nostru intră în această ogașă și o pretinde și de la noi.

Lupta nu consistă numai în apărarea contra dușmanului și în eventuala atacare a lui, ci și în o muncă de conservare proprie. Și această muncă e care trebuie să ne unească acum pe toți. Când cu noile împilări de la Oradea, a sărit întreaga tinerime de la toate școlile înalte din patrie și strălucite și a aderat la manifestările fraților batjocoriți.

Nu înțeleg de ce nu ne-am regăsit tot astfel și pe alte terene și anume pe cel cultural și social!

Cu durere trebuie să constat, că noi, tinerimea am neglijat aproape toate celelalte terene eminamente naționale. *Literaturii* române nu i se dă importanță, nu i se poartă interesul cuvenit. Nu tindem a consulta și studia istoria noastră națională, care în școlile inferioare n'avem prilej de a o cunoaște. Nu dezvoltăm nici o activitate pentru chestiuni culturale și sociale de cari în timpul din urmă se preo-

cupă obștea noastră română. Aproape 80 de procente din contingentul anual al tinerimei universitare nu se ocupă decât de studiile sale speciale, nu se invirte deci decât într'un strimt cerc de idei, rămânând astfel în viața sa în necunoștința celor mai fundamentale cerințe ale vieții naționale. Și cel ce nu cunoaște bunurile morale și intelectuale ale poporului din care face parte, n'are să poată fi nici odată bun sfetnic al poporului, ci va rămâne ceea ce este în tinerețe, un învârtitor de frase goale și nesimțite.

Dacă acum tinerimea ar hotărî a se abate de la neglijența sa de până acum ar face un pas înainte. E nevoie deci ca tinerimea de la toate școlile superioare să-și dea mâna în scopul unei intensive cultivări a literaturii și istoriei noastre naționale. Să petreacă cu atențiune mișcările noastre culturale și pentru ca cu mai multă ușurință se poată contribui la promovarea lor se facă studii sociologice și de economie națională, se cultive etnologia și toate disciplinele filosofiei, cari luminează în direcția culturii naționale.

Imi vine în minte că studenții universitari Sași în fiecare an se întrunesc într'un centru sășesc, în care, din întâmplare societatea culturală sășească „Gustav-Adolf-Verein” își ține adunarea generală. Nu înțeleg ce ne-ar împedea și pe noi, ca adunarea generală a „Asociației” să ne fie prilej de întâlnire a tuturor universitarilor români din patrie cu planul de a discuta chestiunile noastre culturale, a cetui lucrări din literatură, și a contribui astfel la deșteptarea poporului. Deci cultură, iubiți colegi, cultură națională prin studiu serios a literaturii și istoriei noastre, căci fără aceste politica noastră e lipsită de soliditate. Să ne unim cu toții sub acest stindard!

Cu sistem și premeditație va fi activitatea noastră atunci, când faptele noastre se vor îndrepta spre idealuri bine definite. Nu vorbesc numai de idealurile cele naționale. Aceste sunt ale întreg poporului și prin urmare și ale noastre. Nu vorbesc de postulatele noastre politice concretizate în programul național ce cu toții îl apărăm și susținem. Sunt și chestiuni de altă ordine, ce ne privesc mai direct și față de care n'am făcut nimic, nu pentru că n'avem necesara cunoștință a muncii concentrate.

Așfel bunăoară astă-vară ministrul maghiar de culte a dat o lovitură gravă științei medicale internaționale, adevărat a lovit de-adreptul în noi luându-ne posibilitatea de a ne califica de medici la universități superioare celor de aci. Și accasta pentru a exercita mai multă influență asupra noastră adevărat a ne expune mai mult ma-

ghiarisării. Ce am făcut noi în fața acestui ordin de necinstire a raporturilor internaționale ale științei? Ce am făcut în contra acestei confiscări a dreptului nostru de a dobândi calificări superioare? Nimic! N'am usat nici de dreptul de a protesta, nici de a ne așterne un Memorand împotriva acestor atac.

Și sunt multe alte chestiuni de ordinul acesta în care noi, ca studenți universitari, am avut datorința să ne afirmăm. Să ne reclamăm cu ori ce prilej drepturile ce ne compet de jure și facto. Pentru a pute face aceasta trebuie să fim totdeauna concentrați și sobri.

Sub activitate unitară mai înțeleg însă încă ceva. Un adevăr ce s'a mai spus în diferite rânduri, dar durere, trebuie mereu repetat.

E vorba ca la munca națională a tinerimii să contribuie toți factorii ei, toți tinerii universitari și nu numai câteva puteri mai de seamă. Să înceteze răul obiceiului, ca unul se lucreze pentru toți, ci să se pună teza: toți pentru unul, adevărat pentru popor. Pe din comoditate, fie din alte cauze ce nu vom să le examinăm, o mare parte a tinerimii, și-a rezervat datorința de a secunda numai, fără a contribui în mod activ la mișcarea tinerimii. Se nu iute această majoritate, că rolul lor în felul acesta se aseamănă cu tristul rol al popoarelor subjugate, cari și ele se zădăresc numai (prin solvarea contribuției) fără a se împărtăși țeu binefacerile constituției. Să easă deci din rezervă dacă e ca se fim la culmea chemării noastre!

Dei devisa noastră unitatea și concentrarea muncii temeinice.

Budapestanul.

Cehii despre adresa opoziției maghiare.

„Nar. Listy” de două ori se ocupă, la loc de frunte, cu adresa opoziției maghiare, anume în numerii dela 29 Noemvrie și 1 Decemvrie.

Din cel dintâiu credem interesant a extrage următoarele:

„Nu putem fără ris sadonic de amar să privim această luptă între Maghiari și Maghiari purtată în jurul libertății și caracterului alegerilor.”

Pomenind apoi de adresa lui *Millotici*, asternută în parlamentul maghiar acum 27 ani, foaia cehică crie:

„Unde a fost atunci conștiința opoziției maghiare, când ministrul Tisza se răstise asupra lui taxându-l de trădător de patrie. Unde a fost opoziția maghiară, când pe cinstitul *Miletici* partidul guvernamental îl țări la temniță?”

„Și cum a răspuns maghiarismul peste tot în această plângere dreaptă a Slavilor

și a celorlalte popoare nemaghiare din Ungaria? Ei bine, a răspuns potentă de trei ori atata volnicia și corupția maghiară la alegeri, ținând drept ținta sa parrotet: ca afară de delegați croați să nu patrundă în dieta ungară nici un singur reprezentant al popoarelor nemaghiare.

„Dacă cineva era îndreptățit a înainta regelui petiție stăruitoare, ca El să pună stăvilă, din propria sa putere, abuzurilor neuzite nicăieri în lume ale alegerilor ungare și a asigurării libertatea lor, de șgur sunt popoarele nemaghiare din Ungaria, carora, după drept și dreptate, tot așa bine li se cuvine majoritatea în parlamentul ungar, precum să cuvine ca Slavilor în parlamentul austriac.

„În ședința de ieri a dietei ungar, șeful opoziției maghiare A. ponyi, învederând simțit acest calcău achileic al întregii maghiarimii, de aceea s'a margit a se opoși exclusiv numai asupra persoanei lui Bănffy, ear' nu și asupra majorității parlamentare, declarând, că opoziția nu niște a veni ea însăși la putere, ci numai a Corona să aleagă din actuala majoritate un alt dirigent al politicii maghiare, în locul lui Bănffy.”

În al doilea articol intitulat „Constituția maghiară în copie și practică”, „N. Listy” descebește și discută mai pe larg atât partea personală cât și generală a adresei; ajungând a vorbi de aceasta, scrie:

„Între cât privește fondul adresei opoziției maghiare, a se desvilit simbulare putred al lui în foaia noastră de alalacien, scoțind la iveală, că cine are în statul ugar singurul motiv de a înainta Monarhului o adresă de plângere. Nu partidul național maghiar este acela, care are acest drept căci întotdeauna a mers mână în mână cu partidul guvernamental maghiar într'u servirea celor mai grozave volnicii, a tuturor abuzurilor într'adevăr strigătoare la cer asupra drepturilor constituționale și de limbă ale popoarelor nemaghiare de poses Leitha. Având un trecut așa de negru, o poziția maghiară nici când nu se poate dedica în înălțimea senină a constituției hsmului și întotdeauna se tâvăleşte numai în mocirla de chestiuni personale.

„Foaia cehică, apoi face imputări partidului guvernamental și lui Bănffy, cărua rituri constituționale au făcut până acum în afacerea remonării pactului; și zice: „Pria aceasta purtare cu desevirare constituțională față cu jumătatea apusă a monarhiei speră bar. Bănffy a îndulcel mai înverșunată adversari ai se casa...”

„Eată deci cum se înfățosează prosta situațională a opoziției și a partidului vernamental maghiar.”

Adunarea generală a „Românii June”

Viena, 4/XII 1898

Eară după un an de muncă, cel cămărită, să-și ia răspătă, cel care nu, pedapal. Fiecare societate, fiind un corp organic, conform normelor naturale, viețuiește,

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”

Geniu.

Aureliei Cionca.

O, tu isvor de poezie
Al Tristelor măiestru blând,
Da-mi din puterea ta și mie
Inseamnă-mi lira mea să cânt.
Deschide a templului intrare
Da-mi flori din luna lui April,
Să împodobesc eu a lor vlăstare
O frunte albă — de copil.

Și tu cari ai venit în lume
Plutind pe lebeda lui Graal
Să dai ființă, să dai nume,
La ne 'nțelesul ideal — — —
Mă întreb uimit din scenă 'n scenă.
Deacă mai sunt întră cei vii — —
Când duci prin cântec de sirenă
Corăbii negre prin pustii.

Tu care prin sunet lin de clape
Dai lupte dintre cer și iad — — —
Cum mișcă valuri mari de ape
Și furtunatic cum recad.
Storei plâns prin cântec de jale
Din ochiul celui mai simplit.
Intinde-mi aripile tale
Și-mi ocrotește acest copil.

Conda-o 'n cet în spre isvorul
Din care s'a hrănit ai voști,
Ca fericită să-și ia sborul
Spre țermuri care le cunoști.
Căci azi e primăvară 'n floare
Pân la cules să cere timp
O dăi iluzii și dăi soare,
Ca să s'avente spre olimp.

Inchide a patimilor gură
Și neputințelor atac,
Și crește-mi dalba farmitură
Din masa celui mai sêrac!
O dăi ființă și dăi nume
La ne 'nțelesul ideal — — —
Tu Geniu, ce ai venit în lume
Plutind pe lebeda lui Graal.

Ear tu isvor de poezie
Al tristelor măiestru blând
Da-mi din puterea ta și mie
Inseamnă-mi lira mea să cânt.
Deschide a templului intrare
Și lasă-mă 'n genunchi să mor,
Din laur împletind vlăstare
Împodobind altarul lor.

Maria Cionca.

BUTURUGA

după
Guy de Maupasant

Salonul era mic, aproape înfășurat în tapiterii groase, și de un tănuitor miros. În camin, filfaia un foc mare; pe când o singură lampă așezată pe colțul căminului arunca lumina ei molatică, umbrită de un bătrân abat-jour de dantele, asupra celor două persoane cari vorbeau.

Ea, stăpâna căsii, o bătrână cu părul alb, dar' una din acele bătrâne adorabile, a căror poliță e fără sbircituri, netedă ca o hirtie și parfumată, pătrunsă până 'n carnea vie, de esențele alese cu care își spăla de ață vreme trupul; o bătrână care când îi săruți mâna miroasă ca o cutie de pudră.

El era un amic de altă dată, rămas flacău, un prieten de toate săptămânile; un tovarăș de călătorie pân' existența de toate zilele.

De altminteri, nimic mai mult.

Încetaseră de a mai vorbi de câtva timp, și amândoi priveau focul, visând de ori-ce, într'una din acele tăceri prietene acelor, care n'au totdeauna nevoie să vorbească pentru a-și fi plăcuți unul altuia.

Și deodată un tăciune mare, un fel de buturugă carbonizată roșie, se prăvăli la gura sobei; sări din sobă și căzu în salon se rostogoli pe covor aruncând scintiluri de cărbuni în jurul său.

Bătrâna, cu un țipăt scurt, se sculă și când ar fi vrut să fugă, pe când el, runca în cămin tăciunele, strivind apoi talpa rămășițele de cărbuni împrăștiate în jur împrejur.

Când totul fu liniștit omul se așeză în fața prietenei sale, o privi surizând, „Eată”, zise el arătând tăciunele din mână, „eată pentru ce nu m'am însurat odată?”

Ea îl privi, mirată, și întrebă:

— „Cum așa?”

El reluă: „O! e o poveste întregă, o poveste destul de urtă.”

„Prietenii mei s'au mirat de mult ori de răceaia ivită de odată între unul din cei mai buni amici ai mei, care se numărau în en, și mine. Ei nu pricepeau cum doi prieteni aproape nedespărțiți puteau să se lăstreineze așa de mult unul de altul. Și eu secretul.

El și eu, locuim împreună, alături. Nu ne părăscăm nici odată; și prietenii care ne lega astfel pareau că nimic n'au sfârșit.

Într'o seară imi prevesti căsătoria lui.

aceasta când este plină de putere, când licărește, tremură și stă aproape să se stingă; fluctuațiile aceste, a o depinde de doi factori, în primul rând de factorii externi, mediști; când unul din acești factori lipsește societatea suferă, e bolnavă; când ambii lipsesc, moare. Eară când ambii stau la locul ce le compete pentru binele societății, ea este în floarea vieții, prosperează, e puternică.

„România Jună” care ieri și-a serbat a 28-a aniversare generală, ceea ce va să zică are în prezent 28 de ani, trebuie să simtă în sufletul ei decepția aceea pe care o simte o societate parăsită de un factor dător de viață.

Analizând chestia internă a „României Jună” ne observăm decât numai progresul de cei 2, 3 ani precedenți; chestia mult discutată a jubileului s'a sfârșit destul de satisfăcător, convenirile sociale și-au produs atât efectul moral cât și material cu mult mai pe sus decât se aștepta, ședințele terare, înainte corbi albi, în anul acesta au fost mai abundente și afară de aceea agendele societății au fost conduse cu tot cuvențul esemplar.

Și cu toate acestea ieri a trebuit să ne amăgim că nu suțtem sprijiniți după cum o merităm în urma datelor sus menționate.

Colonia română din Viena, afară de unele excepții, a primit aceasta a 28-a aniversare un fel de răceală, prezentată prin forma cea mai bătoare la ochi, prin neparticipare. Nu voese să scormonească după antecedentele a căror rezultat a fost faptul acesta, ci mă mulțumesc a constata, pe baza celor de mai sus, „când unul din acești factori lipsește, societatea suferă, e bolnavă” sau deși sănătoasă, inșiși factori o îmbolnăvesc, fapt nefolositor atât nouă, doritori de a fi îmbrățișați cu căldură, cât însăși colonii.

Ședința a deschis-o dl. președinte *Alexandru Crăciunescu*, mulțumind oaspeților prezenți pentru participare și criticând indiferențismul acelei considerabile părți a coloniei, care n'a grăbit a ne da concursul necesar.

Drd. Alexandru Vaida, ca referent al comisiei revizătoare citește raportul acesteia, constatând frumoasele progrese dezvoltate pe toate terenurile, indicând activitatea specială a fiecărui resort și îndemnând cu cuvinte bine alese ca comitetele viitoare să continue cu regenerarea începută; în sfârșit propune comitetului absolutului „cum laude” ceea ce să primește prin aplauzele de consimțire.

Dl. secretar *I. O. Păscuțiu* citește cuvântul introductiv din „Raportul general”.

În sfârșit se citește vre-o 10 telegrame de aderență, sosite dela mai multe societăți

surori și de la mai mulți binevoitori ai societății.

Cu aceste se închide partea oficioasă!

Și acum sfârșind cu partea reală a ședinței să trecem la partea ideală a ei; fac deosebirea aceasta nu pentru-că partea oficioasă nu va fi având și partea ideală, sau pentru că partea socială nu și va fi avut partea reală, ci numai pentru-că sub real s'ar pute înțelege și muncă oșobitoare, eară sub ideal și plăcere, o plăcere de care nu te-ai despărți nici odată; fără împărțirea aceasta, bașat mai mult pe direcțiile moderne, naturaliste și cu deosebire pe direcția cea nouă din pricură, secessionismul prin care cu drept cuvânt se pune în lanțuri idealismul și se înjugă în rindul realismului muncitor, fără fumuri și fără iluzii după un ce, care nu există; trecem deci la partea ideală, la plăcerea ce a existat.

Primul lucru, care ne-a ridicat a fost Imnul nostru național cu sdrobitoarele lui cuvinte:

„Murim mai bine în luptă cu glorie
[deplacă,

„De cât să fim sclavi earăși în vechiul
[pest pământ.

Ne-am cutremurat cu toții și fiecare a înțeles aceste cuvinte așa după cum datoria lui de Român bun îi face să le înțeleagă și simtă.

Ș'apoi a urmat hora, ear' hora, acest simbol al unirei mai înveselite, gândind că totuși, unul pentru toți și toți pentru unul suntem, atât de fermecător demonstrat prin accidentul fraților din Oradea-Mare și aderențele trimise dela toate universitățile, unde sunt Români; fapt, că ținerimea una este.

Cât privește sentimentele cele gingașe ale fiecărui individ, nu-mi dau părerea despre ele, ci numai aduc pe calea aceasta mulțumitele sincere acelor doamne și domnișoare care și-au dat concursul cu deosebire în această a doua parte a ședinței, partea ideală.

Eară după un an de muncă, cel care merită să și ia răspata, cel care nu, pe deapsa

Secessio.

NOUTAȚI

Arad, 7 Decembrie a. 1898.

Distincțiune. Dlui capelan militar din Brașov *Nic. Fizișian* i-s'a dat voie Prea sfinția Sa dl. episcop al Aradului ca să poarte brâu roșu. Distingerea e bine meritată.

Petiția Sârbilor, de care am pomenit de mai multe ori că a fost înaintată M.

Primii o lovitură în piept ca și când m'ar fi trădat. Când un prieten se căsătorește, s'a isprăvit, s'a isprăvit cu totul. Afectiunea geloasă a unei femei, nu suferă puternica legătură atât de cinstită, care există între doi oameni prieteni.

Vezi d'ta, doamnă, ori-care ar fi dragostea ce leagă unul de altul, o femeie și un bărbat sunt totdeauna streini de suflet și de inteligență; ei rămân doi războitori, sunt de o rasă deosebită, trebuie să fie totdeauna un imobilizator și un imblinzit, un stăpân și un sclav; când unul, când altul; nici odată nu sunt egali. Ei își string mâinile, însă mâinile lor nu se string nici odată cu o largă, puternică strinsoare cinstită.

Și înțelepți în loc de a se căsători ar trebui să-și caute mai bine un prieten cu care să trăiască totdeauna într'o comunitate de idei care nu poate să existe de cât între doi oameni.

În sfârșit, prietenul meu se căsătorii. Ea era drăguță, blondă, mică, părea că îi îndumnezește.

Ea începe, mergeam foarte rar în casa lor, de teamă ca nu cumva să-i jeneză în dragostea lor. Cu toate astea ei păreau că mă atrag, că mă cheamă necontentit, că mă iubeau.

Încet cu încetul mă lăsați ademenit de farmecul vieții lor dulci; mâncam de multe

ori la ei; și de multe ori introducându-mă noaptea acasă mă gândeam să fac și eu ca el; să mă căsătorec, căci mi-se părea atât de tristă casa mea singuratică.

Ei păreau și mai îndrăgostiți, nici odată nu rămăneau mult singuri. Într'o seară, prietenul mi scrie să viu la ei la masă.

M'am dus. „Prietenule”, mi-a zis el „o să fiu siliț să lipsesc astă seară pentru o afacere. O să mă întorc pe la unsprezece fix: Și m'am gândit la tine să îți de urit nevestei mele.”

Ținând sursele. „Eu am avut întâiu idea de a trimite după d'tră.”

I-am strins mâna: „Sunteți drăguță cum nu se mai poate”. Și am simțit o prietenescă stringere de mână. Ne-am așezat la masă; și după opt, Julien ne părăsi.

Îndată ce a plecat prietenul meu, am rămas câteva momente într'un fel de jenă, nu știam cum să începem vorba; eu am început să vorbesc de lucruri nefuse, pe când dinsa cu piciorul întins spre cămin, părea adâncită în gânduri. Când am isprăvit șirul de idei banale, am tăcut. Simțeam par' că în văzduh o greutate, ca atunci când o persoană vrea să-ți spuie ceva rău. Tăcerea asta ținu câteva timp, apoi Bertha mi zise: „Te rog pune o buturugă pe foc, altminteri se stinge focul” Pusei o buturugă pe foc, și liniștea începu car'.

Sale din partea membrilor congresului amănat cu rugare ca congresul să fie cât mai curând redeschis, a fost în poartă zilele aceste din cancelaria împărătească fără ori ce observare baronului *Jivković*, care fusese însărcinat, ca vice-president și cel mai în vîrstă membru al congresului, a trimite petiția Monarhului.

Am mai amintit, că într'aceea comunele bisericești s'erbe, în frunte și din inițiativa faptică a celei de căpetenie din Novi-Sad, au început a trimite și ele petițiuni la Monarh în aceeași cauză. Până acum 14 comune bisericești și au făcut datorița.

Școala lui Krivány. Ca hoțiile să se țină lanț, s'a îngrijit deastădată orașul Gyöngyös, ai cărui slujbași au fost osândiți unii pentru neglijența altii pentru jefuire. Primarul orașului Gyöngyös a fost pedepsit cu 500 fl. pentru neîndeplinirea datorinței, senatorul Remény a fost aruncat din slujbă. Ambii au fost pedepsiți de ministrul de interne, ear' vicșpanul a suspendat din post pe căpitanul suprem *Nékam*, medicul *Dr. Schönfeld*, subcăpitanul *Téts*, comisarul polițenesc *Ray* și polițaii *Malinka*, *Szersö* și *Dredor*. Toți acei tii au sêvêșit hoții și au primit mite și au jefuit pe toți care le deschideau ușa cancelariei, au atacat libertatea personală a cetățenilor, a atacat viața oame-nilor. Eată în ce mâni sunt depuse interesele orașelor din Ungaria.

Notabilități jidane pedepsite. Negustorii de grane *Dion. Albert*, *Bernhard* și *Ede* au fost pedepsiți de către tribunalul din Oradea mare pentru mai multe escrocherii. Bogatanii ovrei au fost pedepsiți la trei, doi, și un an și jumătate temnița.

Aparat contra ciocnirii vapoarelor a inventat inginerul *Trekovici* din Osiek (Esseg); s'au și făcut cu el experimente în Fiume, dând rezultat așa de satisfăcătoare încât se va putea evita pe viitor ciocnirile de vapoare. Îdată ce va fi regulată chestiunea patentului de invenție, descrierea aparatului se va da publicității.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistaie neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele *Kneippiane*.

Se pot căpeta de-adeptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în Oravița (Krássó-Szöréay m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

După câteva minute buturuga ardea așa de tare că ne rumenise obrazii. Ochii Berthei străluceau când îmi zise: „E prea cald, hai să mergem colo pe canapea.”

Pe canapea de odată mă privi în față zicând: „Ce ai face dacă o femeie și-ar spune că te iubește?”

Eu răspunsei incurcat: „Nu știu zău, asta ar depinde de femeie.”

Atunci ea se porni pe ris zicând; „Oamenii nu sunt nici odată nici îndrăzneți, nici șireți”. Și după o tăcere, urmă: „Ai fost vre-odată înamorat, d-le Paul?” Eu îi spusăi că da. Și-i povestii o dragoste a mea. Dîsa mă intrerapse zicând că: „pentru-ca o dragoste să fie adevărată, trebuie să fie periculoasă, să fie un sacrilegiu, pe când o dragoste fără pericol, nu-i dragoste.”

Eu nu știam ce se mai zice, și ea vorbind se lungise pe canapea cu capul pe umărul meu, și rochia puțin ridicată lăsând să se vadă ciorapul ei roșu.

După câte-va clipe îmi zise: „Vă intimidă?” Eu protestai. Atunci dîsa rezemându-se pe pieptul meu, îmi zise zîmbind: „Dacă v'ași spune, că eu eu vă iubesc, ce ar fi?” Și până să răspundă mă luă de gît, sărutându-mă.

Spun drept că nu-mi venea de loc să rid. Ce, să înșel pe prietenul meu, pentru mitica asta care nu se mulțumea cu bărba

Se află de vânzare următoarele colecțiuni de ziare și scrieri-periodice:

1) „*Tribuna*” de pe anii 1884—1895, legată în 12 tomuri.

2) „*Transilvania*”, organul „Asociațiunii p. lit. rom. etc. de pe anii 1868—1878, legată în 5 tomuri.

3) „*Convorbiri Literare*”, de pe anii 1878/9—1885/6 legate în 8 tomuri.

Unde? se spune la administrația ziarului.

Dr. Sterie N. Ciureu. X Pelikangasse — Nr. 10, Viena. Consultațiuni cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

LA

ABONAMENT LUNAR

pe luna Decembrie 1898

cu prețurile din capul foii invită

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.”

Din Dietă.

6 Decembrie.

Se continuă desbaterea asupra afacerii *Rakovszky* cu comisarul polițenesc *Krecsányi*. Deodată se cere și se ține ședința „secretă” din cauza demisiunii ministrului croat *Iosipovich*.

Aici s'au întemplat mai multe încăierări între *Bánffy* și opoziție. Întrebat fiind despre „neînțelegerile” ivite între el și între ministrul croat, *Bánffy* refuză ori ce deslușire.

Mereu i-se strigă din băncile opoziției: „Ne-ai înșelat de două ori în mod învederat! Înșeală chiar pe regele, pentru ca să-și calce cuvântul! Dă-ți dimisia!”

Polonyi declară, că *Bánffy* i-a călcat cuvântul și lui personal; *Bánffy* însă zice, că nu își aduce aminte de afacere.

Revenindu-se la ședința publică, *Szilágyi* o și închide imediat din cauza timpului înaintat; opoziția eljenuțește cu sgomot.

ULTIME ȘTIRI

Situația.

Budapesta, 6 Decembrie.

Monarhul a chemat pe *Iosipovich* în audiență. Postul ministru va expune motivele demisiunii sale.

În urma demisiunii lui *Szilágyi* de la presidenție, 25—30 deputați guvernamentali vor eși din partidul liberal.

tu-seu? Să fac; e comedianul, numai pentru a-mi înșela prietenul? Dar' ce puteam să fac?! În sfârșit un minut mai mult și... înțelegi nu-i așa? Un minut mai mult și eram... s'au ar fi fost... când un zgomot grozav ne făcu să tresărim.

Buturuga, da, Buturuga, doamnă, sărise din cămin în salon, răsturnind vâtrariul și rostogolindu-se ca un uragan de flăcări, aprinzînd covorul și vărîndu-se sub un fotoliu.

Mă repezii ca un nebun și pe când vîram la locul lui tăciunile mîntuitor, ușa se deschise și Julien, vesel, intră strigînd: „Sunt liber, am isprăvit cu două ceasuri mai de vreme!”

Da, prietena mea, fără buturuga cea, a-și fi fost prins în flagrant delict. Și poți să-ți închipui urmările!

Dar am făcut așa ca să nu mai fiu prins ear într'o situație analogă.

Și de la o vreme observai că Julien nu mă cam avea la stomac.

De sigur că femeia lui era pricina, și înțetul prietenia noastră se răci, mă depărtă, și nu ne-am mai văzut.

Nu m'am însurat de loc. Și cred că n'o să vă prindă mirarea.

Editor: *Aurel Popovici-Barcianu*.

Redactor responsabil *Ioan Russu Șirianu*.

Bibliografie

Gramatica română pentru învățământul secundar de Ioan Petruș, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad, 1898. Editura autorului. Prețul: 60 cr. v. a. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului”.

— *Calendarul Bisericii de Răsărit* în stil vechiu și nou, cu noi reguli de calcul aplicabile și la calendarul bisericii de apus de P. Domici, inginer, fost ministru al lucrărilor publice. Cartea a apărut în Craiova la tipografia națională Ralian și Ignat Samitea.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră” de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fiecare lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări”, novelete. — Nr. 2 Iosif Bălan, „Iancu de Huniad”, cerc. istorică. — Nr. 3 și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză”. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese”. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate”, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Întocmai!” comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor”. Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice”. Nr. 11—12 E. Hodoș, „Cântece Bănățene”, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand.

— Tocmai acum a apărut „Gramatica limbii eline”, după Curtius - Hartel, de Paul Budiu, prof. gimn. Acesta este al doilea op din editura fundului „Coresi” din Brașov. Manualul acesta de școală este aprobat de

ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și e menit să umplă un gol în literatura noastră didactică. Prețul: 2 fl. 60 cr.

„Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României, publicate de Dimitrie A. Sturdza. București. 1888—1896. Tipografia Carol Göbl. Cuprinde:

Volumul I 1) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tractatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tractatul de Paris.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1858 Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 10 Septembrie până a 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7)

Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ion pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

Bibliografie. Gramatica română pentru școlile primare. de profesorul Ioan Petruș Partea I. Proposițiunea simplă curată. Cartea a apărut în editura autorului în Arad. Prețul unui exemplar 15 cr. v. a.

„Cassa de păstrare în Mercurea” societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.
3. Depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițând starea cassei, depunerile se respălătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin poștă și se resolvă cu reîntoarcerea ei.

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea”

22—

SOCIETATE PE ACȚII

121

Se pimese comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente
NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului” A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.